

Plenarhandling

A9-0033/2022

23.2.2022

BETÄNKANDE

om skydd av barnets rättigheter i civilrättsliga, administrativa och familjerättsliga förfaranden
(2021/2060(INI))

Utskottet för rättsliga frågor

Föredragande: Adrián Vázquez Lázara

INNEHÅLL

	Sida
FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION	3
YTTRANDE FRÅN UTSKOTTET FÖR FRAMSTÄLLNINGAR	14
INFORMATION OM ANTAGANDET I DET ANSVARIGA UTSKOTTET	21
SLUTOMRÖSTNING MED NAMNUPPROP I DET ANSVARIGA UTSKOTTET	22

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION

om skydd av barnets rättigheter i civilrättsliga, administrativa och familjerättsliga förfaranden (2021/2060(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av fördraget om Europeiska unionen, särskilt artikel 3.3,
- med beaktande av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, särskilt artikel 24,
- med beaktande av artikel 81 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,
- med beaktande av FN:s konvention om barnets rättigheter,
- med beaktande av den allmänna kommentaren nr 24 (2019) från kommittén för barnets rättigheter om barns rättigheter i samband med rättskipning som rör barn,
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 24 mars 2021 om EU:s strategi för barnets rättigheter (COM(2021)0142),
- med beaktande av rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar¹ (Bryssel IIa-förordningen),
- med beaktande av rådets förordning (EG) nr 4/2009 av den 18 december 2008 om domstols behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt samarbete i fråga om underhållsskyldighet² (förordningen om underhållsskyldighet),
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/52/EG av den 21 maj 2008 om vissa aspekter på medling på privaträttens område³,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/693 av den 28 april 2021 om inrättande av programmet för rättsliga frågor och om upphävande av förordning (EU) nr 1382/2013⁴,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/692 av den 28 april 2021 om inrättande av programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden⁵,
- med beaktande av resultattavlan för rättskipningen i EU,

¹ EUT L 338, 23.12.2003, s. 1.

² EUT L 7, 10.1.2009, s. 1.

³ EUT L 136, 24.5.2008, s. 3.

⁴ EUT L 156, 5.5.2021, s. 21.

⁵ EUT L 156, 5.5.2021, s. 1.

- med beaktande av riktlinjerna från Europarådets ministerkommitté den 17 november 2010 om barnanpassad rättskipning,
- med beaktande av Europarådets resolution 2079 av den 2 oktober 2015 om jämställdhet och gemensam vårdnad: fäders roll,
- med beaktande av domstolens dom i mål C-490/20⁶,
- med beaktande av Haagkonventionen av den 25 oktober 1980 om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn,
- med beaktande av Haagkonventionen av den 29 maj 1993 om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner,
- med beaktande av sin resolution av den 2 februari 2017 med rekommendationer till kommissionen om gränsöverskridande aspekter av adoptioner⁷,
- med beaktande av sin resolution av den 11 mars 2021 om barns rättigheter mot bakgrund av kommissionens strategi för barns rättigheter⁸,
- med beaktande av sin resolution av den 6 oktober 2021 om effekten av våld i nära relationer och vårdnadstvister på kvinnor och barn⁹,
- med beaktande av artikel 54 i arbetsordningen,
- med beaktande av yttrandet från utskottet för framställningar,
- med beaktande av betänkandet från utskottet för rättsliga frågor (A9-0033/2022), och av följande skäl:

Barnanpassad rättskipning i civilrättsliga, administrativa och familjerättsliga förfaranden

- A. Allt fler barn och ungdomar kommer i kontakt med rättsväsendet i civilrättsliga, förvaltningsrättsliga och familjerättsliga förfaranden, främst på grund av det ökade antalet skilsmässor, separationer och adoptioner. I sådana förfaranden bör alla barn garanteras icke-diskriminerande tillgång till rättslig prövning, särskilt tillgång till domstolar och alternativa tvistlösningsmetoder.
- B. EU är fast beslutet att säkerställa att alla barns rättigheter respekteras, skyddas och utövas i syfte att bygga ett sundare, mer motståndskraftigt, jämlikare och rättvisare samhälle för alla.
- C. Barn har rätt att delta, höras och uttrycka sina åsikter i enlighet med deras ålder, mognad och språkkunskaper i alla förfaranden som rör deras välbefinnande och framtida livsförhållanden. Barns åsikter bör tillmätas vederbörlig vikt, oavsett om

⁶ Domstolens dom (stora avdelningen) av den 14 december 2021, V.M.A./Stolichna obshtina, rayon "Pancharevo", C-490/20, ECLI:EU:C:2021:1008.

⁷ EUT C 252, 18.7.2018, s. 14.

⁸ EUT C 474, 24.11.2021, s. 146.

⁹ Antagna texter, P9_TA(2021)0406.

förfarandena hålls av en domstol eller annan relevant myndighet.

- D. Deltagande i domstolsförfaranden och administrativa förfaranden bör ske i en bekväm och barnvänlig miljö för att inte orsaka ytterligare trauma eller stress för barnet och för att minimera de psykologiska och känslomässiga konsekvenserna av sådana omständigheter, särskilt för de mest utsatta barnen, såsom barn med funktionsnedsättning eller barn med invandrarbakgrund.
- E. Barns deltagande i sådana förfaranden bör stödjas genom en tvärvetenskaplig strategi från de berörda myndigheternas sida.
- F. Medlemsstaterna är skyldiga att fastställa rättssäkerhetsgarantier, processrättsliga skyddsregler och förfaranderegler för hörande av barn. Dessa bestämmelser skiljer sig dock mycket åt mellan medlemsstaterna.
- G. I hemmet och i en familjemiljö, där det finns en konflikt mellan föräldrarna, kan barn bli offer för ”bevittnat våld” genom att uppleva olika former av misshandel genom fysiskt, verbalt, psykiskt, sexuellt och ekonomiskt våld mot referenspersoner eller andra personer av betydelse i hushållet. Våld av detta slag får mycket allvarliga konsekvenser för barnets psykiska och känslomässiga utveckling. Det är därför viktigt att ta vederbörlig hänsyn till sådant våld när barnet hörs i familjerättsliga förfaranden för att säkerställa att barnets bästa kommer i främsta rummet.
- H. Barn har rätt att bli vederbörligen informerade på ett sätt som står i proportion till deras ålder, mognad och språkkunskaper, och på ett sätt som de kan förstå, i alla skeden av de domstolsförfaranden och administrativa förfaranden som rör dem.
- I. I civilrättsliga, administrativa och familjerättsliga förfaranden, särskilt i gränsöverskridande fall, har barn begränsade möjligheter att företrädas av ett juridiskt ombud eller biträde.
- J. I vissa fall har erfarenheten visat¹⁰ fördelarna med att ha en särskild och oberoende förtroendeperson för att stödja och följa med barnet under hela det rättsliga förfarandet, även vid medling.
- K. Domstolar, myndigheter och institutioner för social välfärd bör i första hand ta hänsyn till barnets bästa när de fattar beslut som rör barn. Sådana beslut bör fattas på individuell basis, med beaktande av barnets ålder, behov och dess familjs särskilda omständigheter.
- L. Barnets bästa och tillgång till rättslig prövning för alla barn kan inte säkerställas om deras deltagande i civilrättsliga, administrativa och familjerättsliga förfaranden och användningen av kompletterande stödtjänster är beroende av föräldrarnas ekonomiska resurser, inte minst eftersom kostnaderna för sådana förfaranden och tjänster kan vara mycket höga.
- M. EU och dess medlemsstater är skyldiga att främja barnets rättigheter, bland annat genom ett barnvänligt rättsväsende, vid genomförandet av alla åtgärder inom programmet för

¹⁰ Till exempel *Kindbehartiger* i Nederländerna eller *Youth At Risk* i Flandern.

rättsliga frågor.

Ett EU-ramverk för skydd av barnets rättigheter i gränsöverskridande civilrättsliga tvister

- N. Ökad rörlighet innebär att antalet barn som föds i familjer med gränsöverskridande inslag sannolikt också kommer att öka.
- O. Även om materiell civil- och familjerätt fortfarande faller under medlemsstaternas behörighet kan harmoniserade bestämmelser om gränsöverskridande civil- och familjerätt fastställas på EU-nivå.
- P. Som parter i FN-konventionen om barnets rättigheter måste medlemsstaterna primärt se till barnets bästa i alla offentliga åtgärder, även i hanteringen av gränsöverskridande familjetvister. I familjetvister med gränsöverskridande konsekvenser tolkar de behöriga myndigheterna i vissa medlemsstater ofta skyddet av barnets bästa som att det måste stanna kvar på statens territorium, även i fall där övergrepp och våld i hemmet har rapporterats mot den förälder som är bosatt i den staten.
- Q. Principen om ömsesidigt erkännande, som grundar sig på ömsesidigt förtroende, ålägger medlemsstaterna att ge verkan åt en dom eller ett beslut som har sitt ursprung i en annan medlemsstat.
- R. Gränsöverskridande förfaranden är mer komplicerade ur ett rättsligt perspektiv och är därför vanligtvis mer tidskrävande och kostsamma.
- S. Bristen på effektiva förfaranden för verkställighet av domar om föräldrans ansvar, umgängesrätt, bortförande av barn eller underhållsskyldighet i gränsöverskridande mål är till skada för barnets bästa.
- T. Barn som är inblandade i gränsöverskridande civil- och familjerättsliga tvister bör åtnjuta samma rättigheter, skyddsnivå, rättssäkerhetsgarantier och miniminormer i samtliga medlemsstater, oberoende av föräldrarnas nationalitet.
- U. Alla barn har rätt att känna och tas om hand av sina föräldrar. Vid separationer har alla barn rätt att upprätthålla en personlig relation med och direkt kontakt med båda föräldrarna på regelbunden basis, eller, om barnets föräldrar inte är tillgängliga, med föräldrarnas släktingar, eller, om detta inte är möjligt, med en person som de själva väljer. Ett barns personliga relationer och direkta kontakter med föräldrarna får begränsas av den behöriga myndigheten endast för att skydda barnets bästa.
- V. Genom 1980 års Haagkonvention införs ett system för internationellt samarbete mellan länder för att snabbt lösa fall av internationella bortföranden av barn. Konventionen har hittills ratificerats av 101 länder, däribland alla EU:s medlemsstater.
- W. Trots de ansträngningar som hittills gjorts har EU inte tillräckliga uppgifter om rättsliga förfaranden som rör barn, och det har inte heller de specialdomstolar som handlägger dem.
- X. Avsaknaden av gemensamma EU-regler om erkännande av domar om föräldraskap, särskilt i mål som rör föräldrar av samma kön, kan leda till att föräldrar fräntas sina

rättigheter, inkräkta på barnets rätt att bli uppfostrat av och upprätthålla en relation med båda föräldrarna och eventuella rättigheter som härrör från föräldraskap (såsom underhåll eller arv) samt uppmuntra forum shopping vid gränsöverskridande familjetvister. Det framtida lagstiftningsförslaget på detta område bör bidra till att minska antalet administrativa och rättsliga förfaranden.

- Y. EU-domstolen fastställde nyligen följande dom i mål C-490/20: När det gäller ett barn som är unionsmedborgare och vars födelseattest har utfärdats av de behöriga myndigheterna i värdmedlemsstaten och som betecknar barnets föräldrar som två personer av samma kön, är den medlemsstat i vilken barnet är medborgare skyldig (i) att utfärda ett identitetskort eller ett pass till barnet utan att kräva att de nationella myndigheterna i förväg utfärdar en födelseattest, och (ii) att, liksom alla andra medlemsstater, erkänna den handling från värdmedlemsstaten som gör det möjligt för detta barn att, tillsammans med var och en av dessa två personer, utöva sin rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier.

Medling i fall som rör barn

- Z. I många fall har familjemedling visat sig vara snabbare, billigare och mer barnvänligt för att lösa tvister än domstolsförfaranden och kan därför bidra till att förhindra framtida bortföranden av barn.
- AA. Alternativa tvistlösningar bör uppmuntras, såvida det inte strider mot barnets bästa, särskilt vid våld i hemmet och sexuella övergrepp.
- AB. Antalet inhemska och gränsöverskridande familjemedlingsförfaranden är fortfarande lågt.
- AC. I de flesta medlemsstater finns det ingen rättshjälp tillgänglig för medling för föräldrar som har begränsade ekonomiska resurser men som samtidigt skulle kunna få rättshjälp för rättsliga förfaranden.
- AD. Föräldrar kan ha svårt att få korrekt och verifierad information om möjligheten att delta i medling innan rättegång inleds.
- AE. Affärsmedling skiljer sig avsevärt från familjemedling.
- AF. Gränsöverskridande familjemedling har potential att underlätta överenskommelser mellan föräldrar som är till barnets bästa, vilket minskar den känslomässiga och ekonomiska börda och rättsliga komplexitet som rättsliga förfaranden är förenade med.
- AG. Gränsöverskridande familjemedling är mer komplex än medling i inhemska familjetvister ur ett rättsligt och logistiskt perspektiv och kräver ytterligare kompetens och språkkunskaper hos medlaren.
- AH. Både domare och advokater bör utbildas för att få mer kunskap om gränsöverskridande familjemedling.

Barnanpassad rättskipning i civilrättsliga, administrativa och familjerättsliga förfaranden

1. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att se till att barnets rättigheter respekteras, garanteras och genomförs fullt ut i alla förfaranden som rör barnets välbefinnande och framtida livsförhållanden, och att barnets bästa ges högsta prioritet och vederbörligen införlivas och tillämpas konsekvent i alla åtgärder som vidtas av offentliga institutioner, särskilt i rättsliga förfaranden som har en direkt eller indirekt inverkan på barn, i enlighet med artikel 24 i stadgan om de grundläggande rättigheterna.
2. Europaparlamentet påminner om att tillgång till rättslig prövning och rätten att bli hörd är grundläggande rättigheter och att varje barn, oavsett social, ekonomisk eller etnisk bakgrund, ska kunna åtnjuta dessa rättigheter fullt ut i sin personliga kapacitet, oberoende av sina föräldrar eller vårdnadshavare.
3. Europaparlamentet understryker att covid-19-pandemin orsakade ytterligare utmaningar när det gäller tillgången till rättslig prövning, bland annat förseningar i förfarandena. Parlamentet uppmanar därför medlemsstaterna att vidta åtgärder för att underlätta tillgången till rättslig prövning under pandemier, särskilt om ett barn är involverat i civilrättsliga, administrativa eller familjerättsliga förfaranden.
4. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att utan onödigt dröjsmål lägga fram en uppsättning gemensamma riktlinjer eller liknande verktyg som inte utgör lagstiftning, vilka bör inbegripa rekommendationer och bästa praxis som medlemsstaterna ska följa för att se till att hörandet av barnet genomförs av antingen en domare eller en utbildad expert och att inga påtryckningar utövas, varken av föräldrarna eller av någon annan. Parlamentet betonar att sådana höranden, särskilt i familjerättsliga förfaranden, bör äga rum i en barnvänlig miljö och vara anpassade till barnets ålder, mognad och språkkunskaper i fråga om språk och innehåll, samtidigt som alla garantier ges som säkerställer att barnets känslomässiga integritet och barnets bästa respekteras, att onödig stress undviks och att den behöriga myndigheten tar vederbörlig hänsyn till barnets åsikter i förhållande till dess ålder och mognad. Parlamentet betonar dessutom att förhör av barn i familjerättsliga förfaranden där det finns misstanke om våld i hemmet eller inom familjen eller bevitnat våld alltid bör genomföras i närvaro av kvalificerade yrkesutövare, läkare eller psykologer, inbegripet yrkesverksamma som är kvalificerade i barnneuropsykiatri, för att inte fördjupa deras trauma eller utsätta dem ytterligare.
5. Europaparlamentet understryker att sådana riktlinjer eller liknande verktyg som inte utgör lagstiftning tydligt måste ange att barn som är inblandade i civilrättsliga, administrativa eller familjerättsliga förfaranden bör informeras i alla skeden av processen på ett sätt som de fullt ut förstår och, särskilt, att det beslut som myndigheten fattar bör förklaras för barnet av en särskilt utbildad yrkesman på ett sätt som motsvarar barnets ålder och mognad.
6. Europaparlamentet betonar behovet av att erkänna den nära kopplingen mellan straffrättsliga, civilrättsliga och andra rättsliga förfaranden för att samordna domar och andra rättsliga åtgärder mot våld mot barn och våld i nära relationer. Parlamentet uppmanar därför medlemsstaterna att vidta åtgärder för att koppla samman straffrättsliga och civilrättsliga mål som rör enskilda familjer och barn för att effektivt förhindra eventuella inkonsekvenser mellan domar och andra rättsliga avgöranden som är skadliga för barn.

7. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att säkerställa och tillhandahålla lättillgänglig, begriplig och uttömmande barnanpassad information om barnets rättigheter i civilrättsliga, administrativa och familjerättsliga förfaranden och om själva förfarandena, inbegripet förfaranden av gränsöverskridande karaktär.
8. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att möjliggöra tillgång till kostnadsfri, offentligt finansierad, högkvalitativ juridisk representation för barn som är inblandade i civilrättsliga, administrativa och familjerättsliga förfaranden, inbegripet förfaranden av gränsöverskridande karaktär, i fall där föräldrarna inte utövar fullt föräldraansvar eller när det finns misstankar om att deras intressen kan strida mot barnets bästa.
9. Europaparlamentet rekommenderar starkt medlemsstaterna att anta en tvärvetenskaplig strategi och inrätta lättillgängliga, högkvalitativa, individanpassade, kostnadsfria och offentligt finansierade rådgivningstjänster och stödtjänster för barn – både inom och utanför domstol – för att vid behov tillhandahålla stöd från utbildad personal, såsom läkare, psykologer, kvalificerade yrkesutövare i barnneuropsykiatri, socialarbetare och barnomsorgsspecialister, för att på bästa sätt stödja barnet under alla skeden av förfarandet. Parlamentet betonar att en individualiserad strategi bör användas för varje barn som deltar i civilrättsliga, administrativa och familjerättsliga förfaranden och att särskild uppmärksamhet bör ägnas åt barn som ofta utsätts för diskriminering eller befinner sig i en utsatt situation, däribland barn med funktionsnedsättning, barn med invandrarbakgrund och barn som lever i fattigdom eller är socialt utestängda.
10. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att tillhandahålla obligatorisk utbildning om barnets rättigheter och särskilda behov för domare, andra rättstillämpare, brottsbekämpande myndigheter, socialarbetare, lärare, daghem och alla andra relevanta parter som är involverade i domstolsförfaranden och administrativa förfaranden som rör barn. Parlamentet uppmanar kommissionen att öka stödet till sådana åtgärder, till exempel genom det europeiska nätverket för rättslig utbildning, programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden och programmet för rättsliga frågor.
11. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att uppmuntra befintliga nätverk och plattformar för rättstillämpare att utbyta god praxis i hela EU om hörande av barn, barns rätt till information och rätten till privatliv. Parlamentet uppmanar kommissionen att överväga att inrätta en gemensam kontaktpunkt för experter från hela EU som ska fungera som en plattform för informationsutbyte. Parlamentet uppmuntrar det europeiska nätverket för rättslig utbildning att tillhandahålla ett sådant forum för domare som är inblandade i gränsöverskridande familjetvister.
12. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att ställa tillräckliga resurser till förfogande för att säkerställa att civilrättsliga, administrativa och familjerättsliga förfaranden som rör barn handläggs med största möjliga iakttagande av standarderna för barnanpassad rättskipning, med vederbörlig respekt för barnets känslomässiga och fysiska integritet, och utan onödigt dröjsmål. Parlamentet understryker i detta hänseende att medlemsstaterna bör säkerställa att barn- och familjedomstolar fungerar som en viktig tjänst och att de fortsätter att hålla nödutfrågningar och verkställer domstolsbeslut för vård och skydd av barn som löper omedelbar risk att försummas eller utsättas för övergrepp.

13. Europaparlamentet påminner om att medlemsstaterna på bästa sätt bör utnyttja programmet för rättsliga frågor för att finansiera åtgärder och organisationer som underlättar faktisk och icke-diskriminerande tillgång till rättslig prövning för alla barn och för att ge ekonomiskt stöd till organisationer som arbetar med och för barn genom programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att inrätta lämpliga mekanismer och förfaranden för klagomål, avhjälpande åtgärder eller rättsmedel för att fullt ut säkerställa att barnets rättigheter integreras på lämpligt sätt i rättsliga förfaranden som har en direkt eller indirekt inverkan på barnet.

Ett EU-ramverk för skydd av barnets rättigheter i gränsöverskridande civilrättsliga tvister

14. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att skydda barnets bästa i gränsöverskridande familjerättsliga förfaranden, bland annat genom att säkerställa att lagar och förfaranden inte diskriminerar föräldrarna på grund av deras nationalitet, bosättningsland eller annat, och genom att inte godta antagandet att barnets bästa alltid är att stanna kvar inom en viss medlemsstats territorium.
15. Europaparlamentet understryker att en av anledningarna till att gränsöverskridande fall kan vara rättsligt utmanande är olika nationell terminologi, såsom skillnader i minimiålder mellan medlemsstaterna, vilket kan leda till att ett barn behandlas olika beroende på olika ålderskriterier, eller de olika roller som barnets juridiska biträde har i förfaranden som rör barn.
16. Europaparlamentet uppmanar med kraft medlemsstaterna att respektera varje barns rätt att upprätthålla en personlig och direkt kontakt med båda föräldrarna, såvida det inte strider mot barnets bästa, oavsett familjens sammansättning eller biologiska släktskap. Parlamentet understryker att dessa rättigheter bör respekteras trots de restriktiva åtgärderna i samband med covid-19.
17. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att effektivt verkställa domar i gränsöverskridande familjetvister som rör barn i enlighet med tillämplig EU-lagstiftning och EU-domstolens domar, särskilt i mål som rör gränsöverskridande bortföranden av barn, men även i mål om separation, skilsmässa, vårdnad, adoption och familjehemsvård samt beslut som rör erkännande av föräldraskap, inbegripet samkönade par, samtidigt som hänsyn alltid tas till barnets bästa i enlighet med artikel 24 i stadgan om de grundläggande rättigheterna.
18. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att på ett korrekt sätt genomföra de nya reglerna och skyldigheterna i rådets förordning (EU) 2019/1111 av den 25 juni 2019 om behörighet, erkännande och verkställighet av avgöranden i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar, och om internationella bortföranden av barn¹¹. Parlamentet understryker vikten av informationsutbyte mellan nationella domstolar i gränsöverskridande fall och uppmanar med kraft kommissionen att samarbeta med medlemsstaterna när det gäller detta, att noggrant övervaka att förordningen genomförs korrekt och att snabbt reagera på eventuella brister.
19. Europaparlamentet påminner om att omarbetningen av Bryssel IIa-förordningen syftade

¹¹ EUT L 178, 2.7.2019, s. 1.

till att skydda barnets rättigheter genom att förtydliga reglerna, förkorta gränsöverskridande förfaranden som rör barn genom fastställda tidsfrister och avskaffandet av exekvaturförfaranden samt främja ett närmare samarbete mellan de centrala myndigheterna och informationsutbyte i gränsöverskridande fall. Parlamentet uppmanar i detta avseende medlemsstaterna att tillhandahålla lämpliga mänskliga och ekonomiska resurser för att underlätta ett effektivt genomförande av förordningen.

20. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att tillhandahålla lämplig utbildning om de nya reglerna för centrala myndigheter, domare och andra rättstillämpare som är inblandade i gränsöverskridande tvister, bland annat om hörande av barn och eventuell användning av medling i sådana fall. Parlamentet betonar att sådan utbildning bör ge tillräcklig kunskap och expertis om gränsöverskridande familjerättsliga förfaranden.
21. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att tillhandahålla en vägledning för god praxis när det gäller omarbetningen av Bryssel IIa-förordningen.
22. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att utvärdera behovet av EU-lagstiftning för att harmonisera rättssäkerhetsgarantier för barn i gränsöverskridande familjerättsliga förfaranden.
23. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att säkerställa att de ekonomiska kostnaderna för förfaranden och de extra kostnader som är förenade med gränsöverskridande mål inte utgör ett hinder för tillgång till rättslig prövning i gränsöverskridande civilrättsliga, administrativa och familjerättsliga mål som rör barn. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att göra informationen om eventuell rättshjälp i sådana fall tillgänglig och åtkomlig.
24. Europaparlamentet konstaterar att Förenade kungariket inte längre deltar i samarbetet enligt Bryssel IIa-förordningen och förordningen om underhållsskyldighet. Parlamentet uppmanar kommissionen att snarast bedöma de lämpligaste medlen, inbegripet ett bilateralt verktyg, för att ta itu med osäkerheten om rättsläget mellan EU och Förenade kungariket när det gäller civilrättsliga, administrativa och familjerättsliga förfaranden som rör barn.
25. Europaparlamentet välkomnar kommissionens tillkännagivande att lägga fram ett lagstiftningsförslag för att underlätta ömsesidigt erkännande av föräldraskap mellan medlemsstaterna.
26. Parlamentet uppmanar i detta avseende kommissionen att ta vederbörlig hänsyn till parlamentets resolution av den 2 februari 2017 om gränsöverskridande aspekter av adoptioner, inklusive bilagan till denna med en förordning om gränsöverskridande erkännande av adoptionsbeslut, i syfte att skapa en tydlig rättslig ram och ge familjer den nödvändiga rättssäkerhet som krävs för att adoptionsbeslut som lagligen utfärdats i en medlemsstat ska erkännas i en annan.
27. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och rådet att vederbörligen informera och inkludera parlamentet i alla nya eller ändrade lagstiftningsförslag på området för gränsöverskridande civil- och familjerätt, eftersom sådana bestämmelser direkt påverkar EU-medborgarnas, framför allt barnens, liv och välbefinnande.

28. Europaparlamentet anser att 1980 års Haagkonvention är ett viktigt instrument för att skydda barnets bästa vid internationella bortföranden av barn och anser att EU bör välkomna att nya länder ansluter sig till denna konvention. Parlamentet uppmanar därför kommissionen att göra snabba framsteg med sin bedömning av anslutningen av nya länder och uppmanar medlemsstaterna att inte tveka att godkänna dem.
29. Europaparlamentet upprepar sitt krav på ökat internationellt samarbete mellan medlemsstaterna och med tredjeländer, särskilt Japan, för att genomföra all internationell lagstiftning om skydd av barn i syfte att skydda barn från de skadliga effekterna av bortförande av barn.
30. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att fortsätta att utöka forskningen och insamlingen av uppgifter om barnvänligt rättsväsende och bästa praxis på området i medlemsstaterna. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att samla in uppgifter om gränsöverskridande civilrättsliga tvister som rör barn, såsom mål om vårdnad, umgänge och bortförande av barn. Parlamentet uppmanar kommissionen att inkludera dessa uppgifter i resultattavlan för rättskipningen i EU.

Medling i fall som rör barn

31. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att lägga fram ett nytt förslag till förordning om gränsöverskridande medling, som åtföljs av en noggrann konsekvensbedömning, i vilken det bör fastställas gemensamma standarder för det gränsöverskridande förfarandet, regler för erkännande och verkställighet av medlingsöverenskommelser, krav på att inrätta ett europeiskt intyg för medlare i syfte att säkerställa kvaliteten på expertisen i gränsöverskridande ärenden och gemensamma standarder för gränsöverskridande medlingskontrakt. Parlamentet anser att sådana gemensamma standarder bör säkerställa att sekretessbestämmelserna i varje medlemsstat efterlevs och ge parterna tillräcklig rättslig information om medlingens syfte och dess begränsningar och konsekvenser.
32. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att fortsätta att stödja befintliga nätverk av medlare i gränsöverskridande familjetvister.
33. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att inrätta medlingskontor för att ge de berörda föräldrarna och barnen all den information de behöver om genomförandet av medlingen och dess eventuella kostnader och fördelar, särskilt för barnen själva och deras rättigheter och välbefinnande. Parlamentet betonar att vissa medlemsstater redan har inrättat sådana kontor eller avser att göra det.
34. Europaparlamentet understryker att medling kan vara ett effektivt verktyg för att skydda barnets bästa vid gränsöverskridande bortföranden av barn. Parlamentet understryker i detta sammanhang den goda praxis och den ”modell för medlare i domstol” som vissa medlemsstater använder för att lösa gränsöverskridande familjetvister i godo och utanför domstol.
35. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att se till att barn har möjlighet att tala med en kvalificerad och oberoende person under hela medlingsprocessen som kan ge dem barnvänlig information och stöd.

36. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att underlätta tillgången till rättshjälp för medling i gränsöverskridande familjetvister för föräldrar med begränsade ekonomiska resurser.
37. Europaparlamentet understryker behovet av att undersöka användningen av onlineverktyg, inbegripet videokonferenser, för medling vid tvister på långa avstånd eller tvister som påverkas av extraordinära omständigheter, såsom covid-19-pandemin.
38. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att aktivt främja frivillig medling i familjerättsliga frågor som rör barn, bland annat genom lagändringar.
39. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att föreskriva regler som gör det enkelt, snabbt och billigt att göra medlingsöverenskommelser mellan föräldrar rättsligt bindande och verkställbara.
 -
 - ◦
40. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen, Regionkommittén, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt medlemsstaternas regeringar och parlament.

31.1.2022

YTTRANDE FRÅN UTSKOTTET FÖR FRAMSTÄLLNINGAR

till utskottet för rättsliga frågor

över skydd av barnets rättigheter i civilrättsliga, administrativa och familjerättsliga förfaranden
(2021/2060(INI))

Föredragande av yttrande: Tatjana Ždanoka

FÖRSLAG

Utskottet för framställningar uppmanar utskottet för rättsliga frågor att som ansvarigt utskott infoga följande förslag i det förslag till resolution som antas:

Barnanpassad rättskipning i civilrättsliga, administrativa och familjerättsliga förfaranden

1. Europaparlamentet framhåller att utskottet för framställningar tar emot ett stort antal framställningar om behovet att höra barn i domstolsförfaranden, behovet av samarbete mellan medlemsstaterna i gränsöverskridande ärenden som rör barn, den kontroversiella roll som den tyska barn- och ungdomsmyndigheten (*Jugendamt*) och andra barn- och ungdomsmyndigheter i medlemsstaterna spelar, vårdnadstvister mellan föräldrar från olika medlemsstater, våld i hemmet och främjande av professionell medling av hög kvalitet i medlemsstaterna.
2. Europaparlamentet understryker att problem som rör det tyska familjerättsliga systemet, inbegripet *Jugendamts* kontroversiella roll, som kritiserats av föräldrar som inte är tyska medborgare, fortfarande är olösta.
3. Europaparlamentet insisterar på att domstolar, myndigheter och institutioner för social trygghet i första hand bör ta hänsyn till barnets bästa när de fattar beslut som rör barn. Parlamentet betonar att sådana beslut bör fattas på individuell basis, med beaktande av barnets och dess familjs särskilda omständigheter och utan medveten eller omedveten partiskhet.
4. Europaparlamentet betonar att det är nödvändigt, för att barnets bästa ska komma i främsta rummet i alla rättsliga förfaranden som rör barn, att de rättsliga förfarandena är flexibla, effektiva och genomförs inom rimlig tid.
5. Europaparlamentet noterar att medlemsstaterna är skyldiga att fastställa förfaranderegler för hörande av barn i olika förfaranden, men att dessa bestämmelser är olika utformade och kan variera kraftigt mellan medlemsstaterna.

6. Europaparlamentet understryker att rättsliga förfaranden har en betydande inverkan på minderårigas liv och att avsaknaden av barnvänliga svar kan leda till begränsningar eller kränkningar av barnens grundläggande rättigheter. Parlamentet betonar att de mest utsatta barnen, såsom barn med funktionsnedsättning, stöter på särskilda hinder för utövandet av sina rättigheter ifall de nationella rättssystemen saknar barnvänliga förfaranden och rutiner.
7. Europaparlamentet rekommenderar att det införs miniminormer för hörande av barn i nationella civilrättsliga förfaranden, i enlighet med artikel 24 i stadgan om de grundläggande rättigheterna.
8. Europaparlamentet anser att icke-diskriminerande tillgång till rättslig prövning bör garanteras alla barn, oavsett deras sociala och ekonomiska bakgrund eller ursprung, och oberoende av deras föräldrar eller vårdnadshavare.
9. Europaparlamentet påminner om att medlemsstaternas myndigheter måste se till att barn ges en verklig och faktisk möjlighet att delta och uttrycka sina egna åsikter fritt i alla rättsliga förfaranden som berör dem. Parlamentet betonar att deras åsikter måste beaktas på allvar i förhållande till deras ålder och mognad, samtidigt som man vidtar lämpliga åtgärder för att respektera barnets känslomässiga och fysiska integritet. Parlamentet betonar att detta bör tillämpas villkorslöst, oavsett om det gäller gränsöverskridande tvister, skilsmässa, familjeåterförening eller prövning av en asylansökan inom EU:s medlemsstater.
10. Europaparlamentet betonar att särskild hänsyn bör tas till utsatta barn, såsom barn med funktionsnedsättning, barn i exil eller ensamkommande barn, som stöter på ytterligare hinder som gör det omöjligt för dem att fullt ut dra nytta av tillgången till rättslig prövning.
11. Europaparlamentet beklagar djupt att språkliga hinder ofta står i vägen för ett sunt utövande av föräldrarättigheter i barnets intresse och för att barnet fullt ut ska kunna åtnjuta sina egna rättigheter.
12. Europaparlamentet välkomnar kommissionens offentliggörande av EU:s politiska ram för skydd av barnets rättigheter¹, särskilt den fjärde pelaren med rubriken ”Rättsväsendets hänsyn till barns behov: En union där rättssystemet upprätthåller barns rättigheter och behov”. Parlamentet understryker vikten av att ge adekvat stöd till barn före, under och efter varje hörande. Parlamentet betonar de nationella myndigheternas skyldighet enligt Bryssel IIa-förordningen² att erkänna och verkställa domar som meddelats i en annan medlemsstat i barnrelaterade mål.
13. Europaparlamentet bekräftar på nytt vikten av att medlemsstaterna utbildar barnexperter och barnpersonal som kan åtfölja barnen under hela det rättsliga förfarandet, och uppmanar medlemsstaterna att se till att dessa yrkesutövare utbildas i att informera barnen på lämpligt sätt och förklara alla delar av förfarandet på ett barnvänligt sätt, vilket kommer att hjälpa dem att fatta välgrundade beslut om respektive deltagande i de

¹ Kommissionens meddelande av den 24 mars 2021 om EU:s strategi för barnets rättigheter (COM(2021)0142).

² Rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar (EUT L 338, 23.12.2003, s. 1).

rättsliga förfarandena.

14. Europaparlamentet betonar behovet att rättstillämpare, däribland även advokater som företräder barn, ges särskild utbildning om barnets rättigheter och ett barnvänligt rättsväsende i linje med strategin för europeisk rättslig utbildning 2021–2024 och inom ramen för det europeiska nätverket för rättslig utbildning (EJTN) och den europeiska utbildningsplattformen på den europeiska e-juridikportalen. Parlamentet uppmanar kommissionen att uppmuntra befintliga nätverk och plattformar för rättstillämpare att utbyta god praxis om hörande av barn, barns rätt till information och rätten till integritet i hela EU.
15. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att se till att endast utbildad personal genomför hörande av barn och att fortlöpande fortbildning om hörande av barn är obligatorisk för yrkesverksamma inom rättsväsendet. Parlamentet betonar att yrkesutövare som hör barn måste få särskild utbildning i lämpliga tekniker för hörande, i linje med befintliga riktlinjer om hörande av barn och i enlighet med relevant lagstiftning. Parlamentet betonar vikten av att främja utbildning och samordning bland yrkesutövare samt utbyte av bästa praxis mellan medlemsstaterna.
16. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att anslå tillräckliga medel för att tillgodose barnens behov i alla typer av rättsliga förfaranden och att göra stödtjänster tillgängliga.

Ett EU-ramverk för skydd av barnets rättigheter i gränsöverskridande civilrättsliga tvister

17. Europaparlamentet påpekar att den ökande rörligheten i EU har medfört allt fler fall som rör gränsöverskridande skydd av barn och upphävande av vårdnad, och noterar att gränsöverskridande förfaranden är mer komplicerade ur ett rättsligt perspektiv och vanligtvis mer tidskrävande och kostsamma. Parlamentet anser att kommissionen, mot bakgrund av artikel 81 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, måste spela en aktiv roll för att säkerställa en rättvis och konsekvent icke-diskriminerande praxis i fråga om hur gränsöverskridande vårdnadsärenden hanteras runt om i unionen.
18. Europaparlamentet understryker att utövandet av grundläggande rättigheter såsom fri rörlighet och vistelse inte får utgöra ett hot mot ett barns rättigheter. Parlamentet betonar att barn som är inblandade i gränsöverskridande civil- och familjerättsliga tvister bör åtnjuta samma rättigheter och skyddsnivå i samtliga medlemsstater, oberoende av föräldrarnas nationalitet. Parlamentet påminner om att barn vars föräldrar utövar sin rätt till fri rörlighet har rätt att upprätthålla en personlig relation och regelbundet vara i direkt kontakt med sina föräldrar, såvida det inte strider mot barnets bästa.
19. Europaparlamentet framhåller att harmoniserade bestämmelser om gränsöverskridande civil- och familjerätt bör fastställas på EU-nivå, även om materiell civil- och familjerätt primärt är medlemsstaternas ansvar. Parlamentet konstaterar att detta är särskilt viktigt när det gäller regnbågsfamiljer, eftersom definitionen av familjemedlemmar i det gränslösa Schengenområdet påverkar den fria rörligheten och utgör ett hinder för familjeåterförening.
20. Europaparlamentet betonar att bristen på effektiva förfaranden för verkställighet av

domar i gränsöverskridande mål är till skada för barnets bästa. Parlamentet påminner om behovet att förbättra det ömsesidiga rättsliga och administrativa samarbetet mellan medlemsstaternas myndigheter för att säkerställa ömsesidigt förtroende i frågor som rör erkännande och verkställighet av beslut och domar i barnrelaterade familjetvister med gränsöverskridande aspekter.

21. Europaparlamentet noterar att ett stort antal framställningar tyder på problem med den tyska familjerättsordningen, däribland *Jugendamts* kontroversiella roll, som har kritiserats i ett antal olösta framställningar från icke-tyska föräldrar. Parlamentet understryker att utskottet för framställningar ständigt mottar framställningar från föräldrar som inte är tyska medborgare om allvarlig diskriminering till följd av de behöriga tyska myndigheternas förfaranden och praxis i gränsöverskridande familjetvister som rör barn. Parlamentet framhåller det mångåriga arbetet i utskottet för framställningar med att behandla framställningar om *Jugendamts* roll. Parlamentet understryker att utskottet för framställningar fortlöpande tar emot framställningar om påstådd diskriminering av den förälder som inte är tysk medborgare. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att beakta parlamentets rekommendationer i dess resolution av den 29 november 2018 om den tyska barn- och ungdomsmyndighetens (*Jugendamt*) roll i gränsöverskridande familjetvister³.
22. Europaparlamentet noterar att samkönade par med barn i vissa medlemsstater ofta nekas erkännande av sin rättsliga föräldrastatus när de passerar gränser, vilket utgör ett hinder för barnets bästa i rättsliga förfaranden. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att avhjälpa denna diskriminering och undanröja de hinder som samkönade par ställs inför när de utövar sina processuella rättigheter i barnrelaterade familjetvister med gränsöverskridande aspekter, också genom att underlätta ömsesidigt erkännande av föräldraskap mellan medlemsstaterna.
23. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att inrätta specialiserade avdelningar inom familjedomstolar eller organ för gränsöverskridande medling, för att handlägga förfaranden i gränsöverskridande mål som avser barn. Parlamentet understryker att det är avgörande med vederbörlig övervakning av situationen efter en dom när det gäller kontakten med föräldrarna.
24. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att ägna större uppmärksamhet åt att skydda barn med funktionsnedsättning genom att skydda deras psykiska och fysiska välbefinnande under domstolsförfaranden. Parlamentet kräver i detta avseende att alla hinder som kan orsaka diskriminering och ojämlikhet på grund av ett barns funktionsnedsättning undanröjs.
25. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att garantera föräldrarna rätten till regelbundna besök, såvida inte detta är till skada för barnets bästa, och att tillåta att föräldrarna använder sitt modersmål med sina barn under besöken.
26. Europaparlamentet upprepar sitt krav på ökat internationellt samarbete mellan medlemsstaterna och med tredjeländer, särskilt Japan, för att genomföra all internationell lagstiftning om skydd av barn i syfte att skydda barn från de skadliga

³ EUT C 363, 28.10.2020, s. 107.

effekterna av bortförande av barn.

27. Europaparlamentet framhåller vikten av att medlemsstaterna samlar in statistiska uppgifter om administrativa och rättsliga förfaranden som rör vårdnad av barn och som involverar utländska föräldrar, i syfte att göra en detaljerad analys av det aktuella läget.

Medling i fall som rör barn

28. Europaparlamentet erkänner den viktiga roll som familjerådgivning kan spela för att lösa familjetvister, bland annat genom att tillhandahålla ett mer barnvänligt alternativ till domstolsförfaranden. Parlamentet understryker att medling i familjefrågor bör organiseras på frivillig basis och att myndigheterna i den behöriga medlemsstaten bör säkerställa tillgången till medlingstjänster om parterna samtycker till medling.
29. Europaparlamentet välkomnar Amicable-projektet, som stöds av dess samordnare för barns rättigheter och syftar till att underlätta gränsöverskridande erkännande och verkställbarhet av familjerelaterade medlingsöverenskommelser i EU samt främja en beprövad modell för att införliva medling i förfaranden som rör internationellt bortförande av barn i EU.
30. Europaparlamentet betonar vikten av nära samarbete och effektiv kommunikation mellan de olika nationella och lokala myndigheterna.
31. Europaparlamentet beklagar djupt avsaknaden av en rättslig ram på EU-nivå eller internationell nivå som underlättar erkännandet och verkställigheten av medlingsöverenskommelser. Parlamentet uppmanar kommissionen att lägga fram ett förslag om gränsöverskridande medling.
32. Europaparlamentet uppmärksammar behovet att säkerställa att medlingen är av hög kvalitet och att utbildningen och kvalifikationerna för familjemedlingstjänster harmoniseras eller certifieras på EU-nivå.
33. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att underlätta tillgången till rättshjälp för medling i gränsöverskridande familjetvister för föräldrar med begränsade ekonomiska resurser.

INFORMATION OM ANTAGANDET I DET RÅDGIVANDE UTSKOTTET

Antagande	27.1.2022
Slutomröstning: resultat	+ : 26 - : 4 0 : 4
Slutomröstning: närvarande ledamöter	Alex Agius Saliba, Andris Ameriks, Marc Angel, Margrete Auken, Alexander Bernhuber, Markus Buchheit, Ryszard Czarnecki, Tamás Deutsch, Francesca Donato, Eleonora Evi, Agnès Evren, Gheorghe Falcă, Emmanouil Fragkos, Malte Gallée, Gianna Gancia, Alexis Georgoulis, Peter Jahr, Radan Kanev, Stelios Kypouropoulos, Cristina Maestre Martín De Almagro, Dolors Montserrat, Ulrike Müller, Emil Radev, Sira Rego, Alfred Sant, Massimiliano Smeriglio, Yana Toom, Loránt Vincze, Michal Wiezik, Tatjana Ždanoka, Kosma Złotowski
Slutomröstning: närvarande suppleanter	Demetris Papadakis, Ramona Strugariu, Marie-Pierre Vedrenne

SLUTOMRÖSTNING MED NAMNUPPROP I DET RÅDGIVANDE UTSKOTTET

26	+
NI	Francesca Donato
PPE	Alexander Bernhuber, Agnès Evren, Gheorghe Falcă, Radan Kanev, Stelios Kypouropoulos, Dolors Montserrat, Emil Radev, Loránt Vincze
Renew	Ramona Strugariu, Yana Toom, Marie-Pierre Vedrenne, Michal Wiezik
S&D	Alex Agius Saliba, Andris Ameriks, Marc Angel, Cristina Maestre Martín De Almagro, Demetris Papadakis, Alfred Sant, Massimiliano Smeriglio
The Left	Alexis Georgoulis, Sira Rego
Verts/ALE	Margrete Auken, Eleonora Evi, Malte Gallée, Tatjana Ždanoka

4	-
ECR	Ryszard Czarnecki, Kosma Złotowski
ID	Markus Buchheit, Gianna Gancia

4	0
ECR	Emmanouil Fragkos
NI	Tamás Deutsch
PPE	Peter Jahr
Renew	Ulrike Müller

Teckenförklaring:

+ : Ja-röster

- : Nej-röster

0 : Nedlagda röster

INFORMATION OM ANTAGANDET I DET ANSVARIGA UTSKOTTET

Antagande	10.2.2022
Slutomröstning: resultat	+ : 19 - : 2 0 : 2
Slutomröstning: närvarande ledamöter	Pascal Arimont, Manon Aubry, Gunnar Beck, Ilana Cicurel, Geoffroy Didier, Pascal Durand, Angel Dzhambazki, Ibán García Del Blanco, Esteban González Pons, Gilles Lebreton, Sabrina Pignedoli, Raffaele Stancanelli, Adrián Vázquez Lázara, Axel Voss, Marion Walsmann, Tiemo Wölken, Lara Wolters, Javier Zarzalejos
Slutomröstning: närvarande suppleanter	Alessandra Basso, Brando Benifei, Patrick Breyer, Caterina Chinnici, Heidi Hautala, René Repasi, Nacho Sánchez Amor

SLUTOMRÖSTNING MED NAMNUPPROP I DET ANSVARIGA UTSKOTTET

19	+
PPE	Pascal Arimont, Geoffroy Didier, Esteban González Pons, Axel Voss, Marion Walsmann, Javier Zarzalejos
S&D	Caterina Chinnici, Ibán García Del Blanco, Nacho Sánchez Amor, Tiemo Wölken, Lara Wolters
Renew	Ilana Cicurel, Pascal Durand, Adrián Vázquez Lázara
ID	Gilles Lebreton
Verts/ALE	Patrick Breyer, Heidi Hautala
The Left	Manon Aubry
NI	Sabrina Pignedoli

2	-
ECR	Angel Dzhambazki, Raffaele Stancanelli

2	0
ID	Alessandra Basso, Gunnar Beck

Teckenförklaring:

+ : Ja-röster

- : Nej-röster

0 : Nedlagda röster